

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Katrina Envall
Vattenavdelningen
010-2244862

Yttrande
2019-12-12

Diarienummer
502-36935-2019

Sida
1(5)

Regeringskansliet
Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet ”Sveriges miljöövervakning – dess uppgift och organisation för en god miljöförvaltning”

(dnr M2019/01011/S)

Länsstyrelsen i Västra Götalands län tillika Vattenmyndigheten för Västerhavet yttrar sig över Miljöövervakningsutredningens betänkande ”Sveriges miljöövervakning – dess uppgift och organisation för en god miljöförvaltning” (SOU 2019:22).

Detta är ett samlat yttrande från Länsstyrelsen Västra Götalands län och Vattenmyndigheten för Västerhavet.

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen anser att betänkandet ger en väl genomarbetad beskrivning och analys av Sveriges miljöövervakning och många viktiga förslag för att utveckla den betydelse verksamheten har när det gäller att följa tillståndet i miljön och därmed ge underlag i det strategiska miljöarbetet.

Länsstyrelsen anser att det behövs en tydligare strategisk styrning och en bättre samordning av Sveriges miljöövervakning och tillstyrker därför förslaget om att inrätta ett Miljöövervakningsråd. Vi tillstyrker även förslagen om att:

- Ta fram en strategisk plan för Sveriges miljöövervakning.
- Det i länsstyrelseinstruktionen anges att länsstyrelsen har ett ansvar för den regionala miljöövervakningen.
- Datavärdarnas ansvar och uppgifter förtydligas.
- Medel för miljöövervakning bör tilldelas respektive länsstyrelse genom anslagsposter inom anslaget 1:2 Miljöövervakning och miljömålsuppföljning.
- Verksamhetsutövares miljöövervakning utreds.

Synpunkter på betänkandets förslag

18.8 Åtgärder för en förbättrad strategisk styrning

18.8.2 Strategisk plan

Länsstyrelsen delar utredarens syn på miljöövervakningens roll som ett strategiskt viktigt instrument i Sveriges miljöarbete. Den strategiska plan som föreslås bedömer vi som en mycket viktig del i att åstadkomma den överblick och styrning av miljöövervakningen som saknas idag.

Miljöövervakning kräver långsiktighet, som påpekas i utredningen. Därför anser Länsstyrelsen att en strategisk plan som sträcker sig över fyra år är för kort tid och ser hellre att den stäcker sig över en längre period med återkommande uppföljningar och revideringar. Planen bör upprättas och revideras med hänsyn till relevanta EU-direktiv som implementerats i svensk lagstiftning, t.ex. vattendirektivets sexåriga cykel.

18.8.3 Inrättande av ett Miljöövervakningsråd

Miljöövervakningen är central för bedömningar av hela miljöpolitikens måluppfyllelse och genererar viktiga underlag för samhällsutvecklingen. För att bättre leva upp till detta instämmer Länsstyrelsen i att det behövs en tydligare strategisk styrning och en bättre samordning av miljöövervakningen. Vi anser att en organisationsförändring av något slag behövs för att öka samordningen av de statliga myndigheter som ansvarar för och utför miljöövervakning så att dess roll stärks i samhället. Inrättande av ett Miljöövervakningsråd kan utgöra en sådan efterfrågad organisationsförändring, om rådet görs tillräckligt effektivt och verkningsfullt.

Det är viktigt att rådet får ett tydligt uppdrag och mandat där det klargörs vilka ramar rådet har att agera inom. De föreslagna uppgifterna för ett Miljöövervakningsråd är omfattande och uppdraget blir stort. Med tanke på rådets breda uppdrag behöver det säkerställas att även dess sekretariat har en bred kompetens inom olika sakområden. Det som framkommer i Vattenförvaltningsutredningen behöver beaktas och Miljöövervakningsrådets förhållande till andra råd och grupper (bl.a. Miljöinformationsrådet som har angränsande uppdrag) behöver klargöras.

Ett Miljöövervakningsråd borgar för ett ökat helhetsperspektiv och Länsstyrelsen ser det som mycket positivt att det föreslagna rådet får en bred kompetens. Det är av stor vikt att länsstyrelserna blir representerade i rådet, som föreslås av utredningen. Länsstyrelserna har en viktig roll, inte bara som utförare av regional miljöövervakning, utan också i att samordna miljöövervakningen inom länet. Länsstyrelserna är även en viktig, och ofta nödvändig, länk mellan den nationella och kommunala/lokala nivån.

Även vattenmyndigheterna bör vara representerade i ett Miljöövervakningsråd, eftersom de har ett samordningsansvar enligt vattenförvaltningsförordningen SFS 2004:660.

Samordna miljöövervakningen med miljökvalitetsmålen

Utredningens beskrivning av miljöövervakningens betydelse som underlag för miljömålsuppföljningen och kopplingen mellan de två uppdragen är utförlig och rättvisande. Men Länsstyrelsen saknar förslag på hur man kan stärka samverkan mellan miljöövervakning och miljömålsuppföljning.

Vi vill påtala vikten av att nya miljömålsindikatorer etableras då nya miljöövervakningsdata av betydelse finns tillgängliga. Det bör vara möjligt att komplettera med fler indikatorer på Sverigesmiljömål.se, både nationella och regionala.

18.9 En utvecklad myndighetsstyrning

18.9.1, 18.9.3 Ändring av förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelsen ser det som mycket positivt och tillstyrker förslaget att det i länsstyrelseinstruktionen anges att vi är ansvariga för miljöövervakning och ska samordna den regionala miljöövervakningen i länet.

Miljöövervakning är en viktig verksamhet som har pågått under lång tid på länsstyrelserna och det bör tydliggöras med en förändring i länsstyrelseinstruktionen, på motsvarande sätt som lyfts för andra myndigheter under kapitel 18.15. Den regionala miljöövervakningen används idag för att beskriva tillståndet i miljön, följa upp miljömålen regionalt och nationellt, belysa effekter av åtgärder, ge underlag för nationell och internationell lagstiftning, ge underlag för regionala och nationella åtgärder samt för att ge underlag till samhällsplanering inom länet. För att ta till vara och optimera övervakningen inom länet är samordningen av olika aktörer av stor betydelse.

Kap 18.9.4 Konsekvensbedömningar av ny EU-lagstiftning

Vi instämmer i utredningens slutsatser om att ny EU-lagstiftning måste konsekvensanalyseras med avseende på behovet av ny övervakning så att inte nya krav stjälper den befintliga verksamheten.

18.10 Miljöövervakning inom olika områden

18.10.2 Miljöövervakningen av vatten behöver kartläggas

Utredningen anger att det inte finns ett samlat underlag om vilken miljöövervakning av vatten som olika aktörer bedriver, inklusive de som bedriver samordnad recipientkontroll. Vi vill påpeka att mycket kunskap om den vattenrelaterade miljöövervakningen, inklusive den samordnade recipientkontrollen finns samlad i Vatteninformationssystem Sverige (VISS).

18.11 Datavärdskap

18.11.1 Datavärdarnas ansvar och uppgifter behöver förtydligas och samordningen behöver öka

Länsstyrelsen tillstyrker de förbättringar av nationella datavärdskap och datahantering som utredningen föreslår. Tillgängliga data är en viktig demokratifråga. Det är därför av stor vikt att datavärdskap och datahantering ingår som en stabilt finansi-

erad grundpelare i den strategiska planen som utredningen föreslår. Samtidigt behöver dataunderlaget kunna tas ut i den form som behövs för arbetet utifrån EU-lagstiftningen och den rapportering som efterfrågas. Likaså ska det vara en vinst för en miljöövervakningsutförare att leverera data på ett kvalitetssäkrat sätt till en datavärd. Med detta menar vi att det ska vara enkelt att hämta ut data från datavärdarna på ett strukturerat sätt,

Länsstyrelsen stödjer vidare förslaget om att uppdrag till datavärddar bör ske via instruktion, förordning eller motsvarande, för att få en tydligare långsiktighet i verksamheten.

Samordnande myndighet av datavärdskap föreslås bli Naturvårdsverket. Havs- och vattenmyndighetens kompetens på detta område bör tas till vara i ett sådant samordningsuppdrag.

Kap 18.12 samordning mellan tillsyn och miljöövervakning

Länsstyrelsen ser positivt på att utredningen lyfter behovet av ett ökat informationsutbyte och samutnyttjande av data mellan miljöövervakningen och miljötillsynen samt att frågan om hur detta ska åstadkommas bör utredas vidare av Naturvårdsverket och länsstyrelserna. Länsstyrelsen gör dock bedömningen att Miljösamverkan Sverige inte är en lämplig plattform för detta, eftersom de arbetar med handläggarstöd för tillsynen. Miljösamverkan Sverige har varken resurser eller uppdraget att utgöra plattform för detta informationsutbyte.

18.14 Forskning och möjligheter att upptäcka nya miljörisiker

Länsstyrelsen anser att det är positivt att forskningens roll inom miljöövervakningen stärks genom utlysning av riktade forskningsmedel för att utveckla nya metoder eller göra fördjupade, med fördel programöverskridande, analyser och utvärderingar av de data som miljöövervakningen genererar. Här bör länsstyrelserna beredas möjlighet att sitta med i referensgrupper så att data som genereras inom regional och lokal miljöövervakning även tas med i utvärderingarna samt att resultaten från metodutveckling också blir tillämpbara inom den regionala miljöövervakningen.

18.16 Statens finansiering av miljöövervakning behöver renodlas

18.16.2 Länsstyrelserna bör få anslag istället för bidrag

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att renodla anslaget 1:2 till miljöövervakning och miljömålsuppföljning, och det föreslagna namnbytet för att markera detta är bra. Länsstyrelsen tillstyrker vidare förslaget om att medel bör tilldelas respektive länsstyrelse genom anslagsposter inom anslaget 1:2 Miljöövervakning och miljömålsuppföljning.

Behov av förstärkning av finansieringen till länsstyrelserna

Länsstyrelsernas miljöövervakning från anslaget 1:2 svarar enligt utredningen för endast drygt 3 procent av den totala statliga finansieringen av miljöövervakningen. Trots detta genomförs en stor mängd delprogram med hög kvalitet, ofta i form av gemensamma delprogram i samverkan mellan länsstyrelser och nationell miljöövervakning. Länsstyrelserna har också en viktig roll i att stödja och samla in data

från andra aktörer i länet. Detta bidrar till de effektivitetsvinster som utredningen påtalar ska nås då arbetet med dataflöden och datavårdskap är färdigt och på plats.

Länsstyrelsernas miljöövervakningsmedel har legat på samma nivå i över tio år, vilket i praktiken har urholkat bidraget på grund av kostnadsökningar. Samtidigt har anslaget 1:2 totalt sett ökat betydligt. För att fortsatt kunna genomföra och samordna en relevant regional miljöövervakning behövs därför en förstärkning av finansieringen till länsstyrelserna.

18.17 Verksamhetsutövarnas miljöövervakning

Länsstyrelsen tillstyrker samtliga förslag. Diskussion om oklarheter kring recipientkontroll och samordnad recipientkontroll har pågått under en lång tid och Länsstyrelsen ser gärna att förslagen till åtgärder kommer igång så fort som möjligt.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze. Föredragande var projektledaren Katrina Envall. I den slutliga handläggningen av ärendet medverkade även vattendirektören Sandra Brantebäck och vattenvårdshandläggaren Ragnar Lagergren.

Lisbeth Schultze

Katrina Envall

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför nammunderskrifter.

Kopia

Karl Lilja, Regeringskansliet